

Saimaa-ilmiö 2026**22/14.02/2020****Maakuntahallitus 06.04.2020 § 57**

Savonlinna on Itä-Suomen maakuntien (Etelä-Savo, Etelä-Karjala, Pohjois-Savo ja Pohjois-Karjala) ja niiden keskuskaupunkien (Mikkeli, Kuopio, Joensuu ja Lappeenranta) yhteinen ehdokas Euroopan kulttuuripääkaupungiksi (ECOC) vuodeksi 2026. Saimaa-ilmiö 2026 alue perustuu Saimaan ja Vuoksen vesistöalueen rajaukseen, jota luonnehtii yhteinen historia ja vesistöön pohjautuva kulttuuri, mutta se ei sulje pois niitä maakuntien kuntia, joilla ei ole Saimaan rantaa. Hakuprosessi on investointi, jolla on kulttuurin välityksellä positiivinen vipuvaikutus koko Itä-Suomen vetovoimaisuuteen, taloudelliseen toimeliaisuuteen ja matkailuun sekä maakuntien yhteiseen tekemiseen ja luottamuksen kasvattamiseen.

Kulttuuripääkaupunki-haun eteneminen

Virallisesti päätöksen hakemuksen jättämisestä teki Savonlinnan kaupunginvaltuusto 30.3.2020. Hakemuksen jättämisestä pitää ilmoittaa Opetus- ja kulttuuriministeriöön 5.4.2020 mennessä. Haku on kilpailu, jonka kilpailuasiakirjat jätetään samaan ministeriöön 5.5.2020 mennessä. Sen vuoksi hakukirjaksi kutsuttu kilpailuasiakirja on julkinen vasta sen jättämisen jälkeen. Tämän hetkisen tiedon mukaan Saimaa-ilmiö 2026 -nimellä toimivan Savonlinnan kulttuuripääkaupunkihaun kilpakumppanit ovat Oulu ja Tampere.

Euroopan kulttuuripääkaupunkeja on nimetty vuodesta 1985 lähtien. Helsinki (2000) ja Turku (2011) ovat toimineet suomalaisina kulttuuripääkaupunkeina. Yksi suomalaiskaupunki valitaan kulttuuripääkaupungiksi vuodeksi 2026. Statuksen hyödyt ovat olleet ilmeiset: ECOC on strateginen investointi, jolla on positiivinen vipuvaikutus alueen yleiseen kehitykseen, uudistumiseen ja vetovoimaisuuteen. Myönteiset vaikutukset näkyvät pitkällä aikavälillä muun muassa uusina pysyvinä työpaikkoina ja taloudellisen toimeliaisuuden lisääntymisenä.

Savonlinna on hankkeen yhteisesti nimetty ydinkaupunki, koska hakemus on jätettävä menettelyohjeen (EU/OKM) mukaan yhden kaupungin nimissä. Saimaa-ilmiö 2026 -ohjelma levittäytyy kuitenkin kaikkiin kaupunkeihin ja maakuntiin. Vuonna 2026 Euroopan kulttuuripääkaupungit tulevat Suomesta ja Slovakiasta. Toiseen vaiheeseen pääsevät hakijat valitsee 12-henkinen eurooppalainen asiantuntijaraati, jonka jäsenet nimittävät Euroopan komissio, Euroopan

neuvosto, Euroopan parlamentti ja Euroopan alueiden komitea. Suomi nimittää raatiin kaksi jäsentä. Toisen vaiheen hakemus tulee jättää keväällä 2021 ja lopullisen valinnan sama raati tekee keväällä/kesällä 2021.

Kulttuuripääkaupunki-statusuksen hyödyt

Kulttuuri on Itä-Suomen alueellinen vahvuus. Sen pohjalta kehitetään kulttuuripääkaupunkihankkeessa yhteistoimintaa ja ylimaakunnallista yhteistyötä. Kulttuuri on tuon kehityksen dynamo, jonka asemaa halutaan vahvistaa. Samalla edistetään kulttuurien monimuotoisuutta ja korostetaan niiden yhteisiä piirteitä sekä vahvistetaan tunnetta kuulumisesta yhteiseen kulttuurialueeseen. Euroopan kulttuuripääkaupunkivuosi nostaa kulttuurin roolia Itä-Suomen strategisessa aluekehittämisessä, jossa haasteena ovat muun muassa väestön ikääntyminen ja väestökato. Alueelle tarvitaan kipeästi elinvoimaa ja investointeja lisääviä hankkeita: tarvitaan veto- ja pitovoimaa. Yhteisellä imago- ja kehittämistyöllä pyritään elävöittämään ja elämyksellistämään Järvi-Suomen kunta- ja kaupunkiympäristöjä.

Kulttuuripääkaupunkivuosi on laaja strateginen elinvoimahanke koko Itä-Suomen kehityksen muuttamiseksi. Pää tavoitteita ovat edellä mainittu yhteistyön tiivistyminen ja lisääntyminen koulutuksen, tutkimuksen, ympäristön, kestävän kehityksen, kaupunkikehityksen ja matkailun aloilla, Itä-Suomi mielikuvan paraneminen sekä kulttuuri- ja luovien alojen moninaisuuden vahvistuminen osana elinkeinorakennetta että Itä-Suomen kansallisen ja kansainvälisen profiilin kohoaminen kulttuurin avulla. Saimaa-ilmiö 2026 vaikuttaa positiivisesti myös yleisen hyvinvoinnin ja elinvoiman lisääntyminen alueella, vesien ja luonnon suojeluun, Venäjä-yhteistyöhön ja matkailun ympäristösuuteen.

Saimaa-ilmiö 2026 -ohjelma

Saimaa-ilmiö 2026 -hakua on toteutettu Etelä-Savon maakuntaliiton rahoittamassa sekä osallistuvien maakuntien ja kaupunkien omahoittamassa EAKR-hankkeessa Kulttuurista elinvoimaa Järvi-Suomeen sekä sitä tukevassa, myöskin EAKR-rahoitteisessa Itä-Suomen yliopiston Tutkimuksella tukea -hankkeessa. Kulttuurista elinvoimaa -hankkeessa on ollut kaksi päätoimista hankekoordinaattoria, joiden lisäksi valmisteluun ovat aktiivisesti osallistuneet kunkin maakunnan sekä kaupungin nimeämät asiantuntijat Sillanrakentajat-nimellä kutsutussa valmistelutyöryhmässä. Sillanrakentajien puheenjohtajana toimii Sari Kaasinen. Hakukirjan kirjoitustyöstä vastaa Jyrki Paaskoski.

Saimaa-ilmiön kattoteema on ilmiömäisyys, jota lähestytään teemoilla Veden voimalla, Yhdistävillä silloilla ja Itäisellä ilolla. Niiden alla on teemallisia ohjelmakokonaisuuksia, tapahtumia ja itäsuomalaisesta

elämäntavasta kumpuavia Saimaa-arjen ilmentymiä, jotka koskevat jokaista asukasta. Hakukirjassa julkistettava kulttuuripääkaupunkiohjelma on tehty laajasti ja ylimaakunnallisesti asukkaita sekä kulttuuri-, kansalais- ja matkailutoimijoita osallistaen.

Työskentely on tapahtunut useissa työpajoissa Savonlinnassa, Mikkelissä, Kuopiossa, Joensuussa, Lappeenrannassa ja Imatralla sekä avoimella haulla Saimaailmiö2026.fi-sivustolla. Tavoitteena on ollut synnyttää itäsuomalaisen kulttuuritoimijoiden ja sidosryhmien verkostoja ja lisätä kaikenlaista ylimaakunnallista yhteistyötä sekä vakiinnuttaa verkostomainen toimintatapa osaksi yhteistä arkeamme ja tulevaisuuttamme. Muun muassa alueen teatterit, orkesterit, museot, lastenkulttuuritoimijat, liikuntajärjestöt, yliopistot ja European Region of Gastronomy -juhlavuoden johdolla muut itäsuomalaiset ruokatoimijat ovat tuoneet ohjelmaan yhteistä sisältöä, joka tulee näkymään kaikissa maakunnissa. Tämän lisäksi kulttuuripääkaupunkihakuun liittyviä ideoita on kerätty hankkeen nettisivujen ideanuotalla, ja alueen toimijoita on koottu mukaan yhteistyöryhmästään.

Ilmiömainen itäsuomalainen kulttuuri tuodaan esiin vuosien 2022-2026 välisenä aikana valitsemalla kullekin vuodelle Saimaan kulttuuripääkaupunki. Tällä toiminnalla tuodaan esiin jo olemassa olevaa, arvokasta sisältöä ja osaamista sekä valmistaudutaan tulevaan Euroopan kulttuuripääkaupunkina toimimiseen ja laajaan yhteistyöhön. Saimaan kulttuuripääkaupunkina toimiminen piirtää kullekin mukana olevalle kaupungille oman näköisensä kulttuuriprofiilin ja tunnistaa yhteisiä itäsuomalaisia ja eurooppalaisia piirteitä. Euroopan kulttuuripääkaupunkihanke linkittyy mukana olevien kaupunkien omiin juhlavuosiin: 2023 Joensuu 175 vuotta, 2024 Lappeenranta 375 vuotta ja 2025 Kuopio 250 vuotta. Vuonna 2026 Saimaan ja Euroopan kulttuuripääkaupunkina toimii Savonlinna. Vuosi 2026 nostaa koko alueen yhteiseen valokeilaan ja laajentaa kulttuuritoimintaamme entistä kansainvälisemmäksi.

Miten asia etenee?

Päätökset ensimmäisestä hakuvaiheesta on luvattu OKM:stä ennen koronakriisiä kesäkuun 2020 lopussa. On tärkeää, että Saimaa-ilmiön alueella ollaan valmistautuneita jatkoon pääsemiseen. Mikäli hakuprosessi katkeaisi, on tärkeää varmistaa saatujen hyvien yhteistyösuhteiden ja toimintojen mahdollisimman laaja toteuttaminen, jotta tehty työ tuottaa joka tapauksessa lisää elinvoimaa Itä-Suomeen. Etelä-Savon maakuntaliitto on valmistellut loppuvuodeksi 2020 ja vuoden 2021 loppuun ulottuvaa jatkohanketta, jonka myötä jokaiseen maakuntaan saadaan päätoiminen koordinaattori tekemään työtä joko Saimaa-ilmiön valmistelussa tai hyvien ideoiden jalkauttamisessa. Hanke on suunniteltu rahoitettavan pitkälti samalla tavalla kuin ensimmäisen hakuvaiheen valmisteluhanke. Tämän hetkisen tiedon mukaan maakuntien ja keskuskaupunkien omarahoitusosuus

olisi noin 30 000 euroa, joka jakautuisi kahdelle vuodelle.

Jos Saimaa-ilmiö 2026 pääsee edelleen toiselta hakukierrokselta eteenpäin eli tulee valituksia Euroopan kulttuuripääkaupungiksi vuodelle 2026, siirrytään vuoden 2022 alussa kulttuuripääkaupunkihankkeen toteuttamisvaiheeseen. Sen myötä maakunnissa toimivien ohjelmakoordinaattorien työ jatkuu osana Savonlinnan kulttuuripääkaupunki -organisaatiota. Kulttuuripääkaupunkihankkeen perusbudjetti on tämän hetkisen tiedon mukaan 20 miljoonaa euroa ja tavoiteltu lisärahoitus 9 miljoonaa euroa.

Maakuntien liitot sitoutunevat vielä meneillään olevien neuvottelujen mukaan rahoittamaan kulttuuripääkaupunki organisaatiota asukasmäärien suhteessa yhteensä miljoona euroa vuosina 2022–2026. Etelä-Karjalan liiton osuus on tämän hetkisen tiedon mukaan 190 000 euroa, joka jakautuu myöhemmin sovitusti viidelle vuodelle. Lisäksi maakuntien liitot mahdollisuuksien mukaan suhtautuvat myönteisesti mahdollisiin rakennerahastohakemuksiin, joilla kulttuuripääkaupunkivuotta toteutetaan perusbudjetin rinnalla kulkevalla lisärahoituksella.

Kulttuuripääkaupunkiorganisaatio perustuu kaupunkien muodostamalle yhtiölle, josta Savonlinnan kaupunki valmistelee sopimusta keskuskaupunkien ja maakuntien liittojen allekirjoitettavaksi huhtikuun 2020 aikana. Koska päätöksentekoprosessi on Savonlinnassa hieman pitkittynyt alkuperäisestä aikataulusta, yhtiön osakassopimus ei ole tämänhetkisen tiedon mukaan vielä huhtikuun alussa valmis allekirjoitettavaksi, mutta sopimus pitää allekirjoittaa ennen hakemuksen jättämistä 5.5.2020.

Valmistelija: Anu Talka, puh: +358 40 350 8111

Ehdotus:

Päätetään seuraavista asioista:

1. Merkitään tiedoksi em. kuvaus Saimaa-ilmiö 2026:n etenemisestä, sisällöstä ja aikataulusta.
2. Etelä-Karjalan liitto päättää yhdessä muiden Itä-Suomen maakuntien ja keskuskaupunkien kanssa osallistua Saimaa-ilmiö 2026 -hakuun Savonlinnan saamiseksi Euroopan kulttuuripääkaupungiksi.
3. Etelä-Karjalan liitto varautuu osallistumaan toisen hakuvaiheen valmisteluhankkeen omarahoitusosuuteen myöhemmin tarkentuvan summan (enintään 30 000 €) mukaisesti vuosina 2020–2021.
4. Mikäli hakemus hyväksytään ja Savonlinna tulee valituksi Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026, Etelä-Karjalan liitto varautuu osallistumaan vuosina 2022–2026 yhteensä enintään 190 000€ (noin 38 000€/v) rahoitusosuudella perustettavan kulttuuripääkaupunkiorganisaation kuluihin. Lisäksi liitto on valmis yhdessä muiden

itäsuomalaisten maakuntaliittojen kanssa edesauttamaan rakennerahasto- ja muuta rahoitusta, jolla kulttuuripääkaupunkivuotta toteutetaan perusbudjetin lisäksi tulevilla lisärahoituksella.

5. Maakuntajohtaja valtuutetaan allekirjoittamaan liiton puolesta Savonlinnan valmisteleva hankeyhtiön osakassopimus huhtikuussa 2020. Edellytyksenä on, että myös kaikki muut hankkeen osanottajat sitoutuvat sopimukseen.

Päätös:

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

Maakuntahallitus 18.05.2020 § 79

Maakuntahallitus käsitteli kokouksessaan 6.4.2020 Saimaa-ilmiö 2026-hanketta ja teki asiasta tarvittavat päätökset. Päätöksen kohdassa kolme päätettiin osallistumisesta toisen hakuvaiheen valmisteluhankkeen omarahoitusosuuteen myöhemmin tarkentuvalla summalla, mutta enintään 30 000 eurolla, vuosina 2020–2021. Esittelytekstissä todettiin, että toisen hakuvaiheen valmisteluhanketta valmistelee Etelä-Savon maakuntaliitto.

Toisen hakuvaiheen valmisteluhankkeen valmistelija on sittemmin vaihtunut. Ensimmäisessä valmisteluhankkeessa mukana olevat kaupungit sopivat 7.4.2020, että Savonlinnan kaupunki toimii valmisteilla olevan Saimaa-ilmiöllä elinvoimaa Järvi-Suomeen – Savonlinna Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026 -jatkohankkeen hallinnoijana. Hanke alkaa 1.9.2020 ja päättyy 31.12.2021. Etelä-Savon, Etelä-Karjalan, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon kanssa käydyissä neuvotteluissa 9.4.2020 hyväksyttiin, että Savonlinna toimii hankehallinnoijana ja hankkeen kokonaisrahoitus on 1 350 000 euroa. Savonlinnan, keskuskaupunkien ja maakuntien liittojen omarahoitusosuus olisi 30 000 euroa.

Savonlinnan kaupungin elinkeino jaosto esittää 30.4.2020 päivätyllä pöytäkirjan otteella Savonlinnan kaupungin puolesta Etelä-Savon maakuntaliitolle, Pohjois-Savon liitolle, Etelä-Karjalan liitolle ja Pohjois-Karjalan maakuntaliitolle sekä Mikkelin, Kuopion, Lappeenrannan ja Joensuun kaupungeille, että ne sitoutuisivat Saimaa-ilmiöllä elinvoimaa Järvi-Suomeen – Savonlinna Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026 -hankkeen omarahoitusosuuksiin kukin 30 000 eurolla.

Ehdotus:

Etelä-Karjalan liitto osallistuu Savonlinnan kaupungin hallinnoimaan toisen hakuvaiheen valmisteluhankkeen omarahoitusosuuteen 30

Maakuntahallitus
Maakuntahallitus

§ 57
§ 79

06.04.2020
18.05.2020

000 eurolla vuosina 2020–2021.

Päätös:

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

Lappeenrannassa 26.5.2020

Olli Seppänen
Hallinto- ja kehittämisjohtaja